

ISSN: 3060-4613

MAKTABGACHA
VA MAKTAB
TA'LIMI VAZIRLIGI

O'zbekiston
Milliy Pedagogika
Universiteti

№2(1)
2026

- 13.00.00 Pedagogika fanlari
- 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
- 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
- 13.00.03 Maxsus pedagogika
- 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
- 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
- 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
- 13.00.07 Ta'limda menejment
- 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
- 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
- 07.00.00 Tarix fanlari
- 19.00.00 Psixologiya fanlari
- 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
- 02.00.00 Kimyo fanlari
- 03.00.00 Biologiya fanlari
- 09.00.00 Falsafa fanlari
- 10.00.00 Filologiya fanlari
- 11.00.00 Geografiya fanlari

M AKTABGACHA VA AKTAB TA'LIMI

Pedagogika, psixologiya fanlariga ixtisoslashgan ilmiy jurnal

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

*Elektron nashr. 234 sahifa,
2-fevral, 2026-yil.*

BOSH MUHARRIR:

Karimova E'zoza Gapirjanovna – O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vaziri

BOSH MUHARRIR O'RINBOSARI:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Pedagogika fanlari doktori, professor

TAHRIRIYAT KENGASHI A'ZOLARI

Ibragimov X.I. – pedagogika fanlari doktori, akademik
Shoumarov G'.B. – psixologiya fanlari doktori, akademik
Qirg'izboyev A.K. – Tarix fanlari doktori, professor
Jamoldinova O.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Sharipov Sh.S. – pedagogika fanlari doktori, professor
Shermuhhammadov B.Sh. – pedagogika fanlari doktori, professor
Ma'murov B.B. – pedagogika fanlari doktori, professor
Madraximova F.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Kalonov M.B. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Nabiyev D.X. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Qo'ldoshev Q. M. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Ikramxanova F.I. – filologiya fanlari doktori, professor
Ismagilova F.S. – psixologiya fanlari doktori, professor (Rossiya)
Stoyuxina N.Yu. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Rossiya)
Magauova A.S. – pedagogika fanlari doktori, professor (Qozog'iston)
Rejep O'zyurek – psixologiya fanlari doktori, professor (Turkiya)
Wookyu Cha – Koreya milliy ta'lim universiteti rektori (Koreya)
Polonnikov A.A. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Belarus)
Mizayeva F. O. – Pedagogika fanlari doktori, dotsent
Baybayeva M.X. – pedagogika fanlari doktori, professor
Muxsiyeva A.T. – pedagogika fanlari doktori, professor
Aliyev B. – falsafa fanlari doktori, professor
Abdullayeva N. Sh. – Pedagogika fanlari doktori (DSc), professor
G'afurov D. O. – falsafa fanlari doktori (Phd)
Shomurodov R.T. – iqtisodiyot fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Mirzayeva F. O. – pedagogika fanlari doktori (DSc), dotsent
Jalilova S.X. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Bafayev M.M. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Usmonova D.I. – Samarqand iqtisodiyot va servis institute dotsenti
Saifnazarov I. – falsafa fanlari doktori, professor
Nematov Sh.E. – pedagogika fanlari nomzodi (PhD)
Tillashayxova X.A. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Yuldasheva F.I. – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Doniyorov S. M. – "Yangi O'zbekiston" va "Pravda Vostoka" gazetalari tahririyati DM bosh muharriri, O'zbekiston Respublikasida xizmat ko'rsatgan jurnalist, filologiya fanlari nomzodi (PhD)
Yuldasheva D.B. – filologiya fanlari bo'yicha falsafa (PhD) doktori, dotsent
Tangriyev A. T. – Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti kafedra professori
Ashurov R. R. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Panjiyev M. A. – Qashqadaryo viloyati Maktabgacha va maktab ta'limi boshqarmasi boshlig'ining birinchi o'rinbosari
Xudayberganov N. A. – Xorazm Ma'mun akademiyasi Tabiiy fanlar bo'limining katta ilmiy xodimi, biologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Vaxobov Anvar Abdusattor o'g'li – Pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori, dotsent

Muassis: "Tadbirkor va ishbilarmon" MChJ

Hamkorlarimiz: O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vazirligi, O'zbekiston milliy pedagogika universiteti

EDITOR-IN-CHIEF:

Karimova E'zoza Gapirzhanovna – Minister of Perschool and School Education of the Republic of Uzbekistan

DEPUTY EDITOR-IN-CHIEF:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

EDITORIAL BOARD MEMBERS:

Ibragimov X.I. – Doctor of Pedagogical Sciences, Academician

Shoumarov G'. B. – Doctor of Psychological Sciences, Academician

Qirg'izboyev A. K. – Doctor of Historical Sciences, Professor

Jamoldinova O.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Sharipov Sh.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Shermuhhammadov B.Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Ma'murov B.B. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Madraximova F.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Kalonov M.B. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Nabiyev D.X. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Koldoshev K. M. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Ikramxanova F.I. – Doctor of Philological Sciences, Professor

Ismagilova F.S. – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Russia)

Stoyuxina N.Yu. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Russia)

Magauova A.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Kazakhstan)

Rejep O'zyurek – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Turkey)

Wookyu Cha – President of the National University of Education, Korea (South Korea)

Polonnikov A.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Belarus)

Mizayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Baybayeva M.X. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Muxsiyeva A.T. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Aliyev B. – Doctor of philosophy, professor

Abdullayeva N. Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Professor

Gafurov D. O. – Doctor of Philosophy (PhD)

Shomurodov R.T. – Candidate of Economic Sciences (PhD), Associate Professor

Mirzayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Associate Professor

Jalilova S.X. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Bafayev M.M. – Doctor of Philosophy in Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Usmonova D.I. – Associate Professor, Samarkand Institute of Economics and Service

Saifnazarov I. – Doctor of philosophy, professor

Nematov Sh.E. – Candidate of Pedagogical Sciences (PhD)

Tillashayxova X.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva F.I. – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences (PhD), Associate Professor

Doniyorov S. M. – Editor-in-Chief of the Editorial Board of the newspapers "Yangi Uzbekiston" and "Pravda Vostoka", Honored Journalist of the Republic of Uzbekistan, Candidate of Philological Sciences (PhD)

Yuldasheva D.B. – Doctor of Philosophy (PhD) in Philological Sciences, Associate Professor

Tangriyev A.T. – is a professor of Tashkent State University of Economics

Ashurov R. R. – Doctor of Philosophy (PhD) in Psychology, Associate Professor

Panjiyev M. A. – First Deputy Head of the Department of Preschool and School Education of the Kashkadarya Region

Khudaiberganov N. A. – Senior Researcher of the Department of Natural Sciences of the Khorezm Mamun

Academy, Doctor of Philosophy (PhD) in Biological Sciences

Vakhobov Anvar Abdusattor oglu – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences, Associate Professor

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali O'zbekiston Respublikasi Oliy attestatsiya komissiyasining quyidagi qarorlariga asosan pedagogika va psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD) hamda fan doktori (DSc) ilmiy darajasiga talabgorlarning dissertatsiyalaridagi asosiy ilmiy natijalarni chop etish uchun milliy ilmiy nashrlar ro'yxatiga kiritilgan:

Pedagogika fanlari bo'yicha: OAK Kengashi tavsiyasi (26.08.2024-y., №11-05-4381/01) asosida:

- Ekspert kengashi (29.10.2024-y., №10)
- Rayosat qarori (31.10.2024-y., №363/5)

Psixologiya fanlari bo'yicha: Toshkent davlat pedagogika universiteti murojaatiga asosan OAK tavsiyasi (24.04.2025-y., №11-05-2566/01):

- Ekspert kengashi (25.05.2025-y., №10)
- Rayosat qarori (08.05.2025-y., №370/5)

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali

26.09.2023-yildan

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Administratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan **№C-5669363** reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: **№136361**

MUNDARIJA

O'quvchilarni intellektual rivojlantirishning psixologik omillari	22
<i>Ashurov Ramzidin Ramazonovich</i>	
Maktabgacha ta'limda bolaning kitobxonlik madaniyatini shakllantirishda oila bilan ishlashning nazariy asoslari	27
<i>Jumanova Fatima Uralovna, Allaberganova Munisa Begimboy qizi</i>	
Maktabgacha ta'lim tizimida axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan samarali foydalanishning metodologik asoslari	32
<i>Jo'rayeva Nargiza Tairovna, Bekbergenova Yulduz Tanirbergen qizi</i>	
Faoliyatli yondashuv asosida maktabgacha 6-7 yoshli bolalarda nutqiy ko'nikmalarini rivojlantirish metodikasi	35
<i>Ziyodullayeva Mohirabonu Ikromjon qizi</i>	
Davlat ta'lim muassasalarida manfaatlar to'qnashuvini boshqarishning tashkiliy-huquqiy mexanizmlari ...	39
<i>Xaybatullaeva Sojidxon Ziyatullayevna</i>	
Umumta'lim maktablarida jismoniy tarbiya darslarining samaradorligini oshirishda integratsion yondashuv	42
<i>Kamoliddinov Mirzohid</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarining mantiqiy tafakkurini rivojlantirishda interfaol metodlarning samaradorligi	45
<i>Kamoliddinova Dilnoza Axmadilaxanovna</i>	
Bo'lajak tarbiyachilarda kreativ faollikni rivojlantirish mexanizmlari.....	48
<i>Nurjanova Rayxan Urazbaevna</i>	
Sinf biologiya fanini o'qitishda TIMSS topshiriqlardan foydalanish metodikasi va baholash mezonlari	52
<i>Xaitboyeva Dilorom Rustam qizi</i>	
Qandli diabet tashxisli bemorlarda shaxs tuzilmasining emotsional komponentlari	56
<i>Sadikova Umida Botirovna</i>	
Maktabgacha yoshdagi bolalar nutqini rivojlantirishda pedagogik diagnostikani amalga oshirishning natijaviyligi	60
<i>Maxmutzimova Yulduz Raxmatovna, Qodirova Shaxnoza Saidazim qizi</i>	
Kasbiy imij shakllanishida psixologik jihatlarining tafovutlari	64
<i>Aminova Dilnoza Orifjonovna</i>	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlari direktorlarining jamoa bilan ishlash jarayonida yetakchilik kompetensiyalarini rivojlantirish	69
<i>Abdiyeva Fazilat Fayzulla qizi</i>	
Kichik maktab yoshidagi bolalar shaxsi rivojlanishida psixologik moslashuvning tipik xususiyatlari	73
<i>Mirsaitova Guzal Baxodirovna</i>	
Oliy ta'lim tizimida variativ modellashirish asosida talabalarning kreativ faoliyatini rivojlantirishda zamonaviy pedagogik texnologiyalarining qo'llanilishi	76
<i>Quvvatova Mohira Hikmatillayevna</i>	
Interfaol treninglar orqali o'qituvchilarning innovatsion fikrlashini rivojlantirish tajribasi	79
<i>Abdiyeva Shodiyona Yodgor qizi</i>	
Maktabgacha yoshdagi bolalarda milliy qadriyatlar asosida axloqiy tarbiyani shakllantirishning ahamiyati.....	82
<i>Zulayxo Nazarova, Qarshiboyeva Muxlisa Ismatullo qizi</i>	
Ijodiy qobiliyatni o'stirishda pedagogik mahorat va innovatsion metodlar	85
<i>Mutallibova Odinaxon Mirzaolimjon qizi</i>	
Umumiy o'rta ta'lim maktablarida olimpiadalarga tayyorlashda masalalar yechish texnologiyasi 11-sinf misolida	89
<i>Aslonov Xayrullo Shukrullo o'g'li</i>	

Bokschi qizlarni texnika taktikasini takomillashtirish.....	94
<i>Axmedov Latifjon G'ayrat o'g'li</i>	
Ixtisoslashtirilgan terminologiyaning asosiy lingvistik xususiyatlari	99
<i>Axmedova Dilnoza Anvarovna</i>	
Interfaol metodlar orqali zamonaviy darslarni tashkil etishning o'ziga xos tendensiyalari	102
<i>Bakirov Otabek Bo'ranovich</i>	
Boshqaruv psixologiyasi terminlarini tarjima qilishning metodologik muammolari	106
<i>D. J. Norboyeva</i>	
Raqamli transformatsiya sharoitida oliy ta'lim muassasalari talabalari ruhiyatiga virtual muhitning salbiy ta'siri	110
<i>Giyosov Ulug'bek Eshpulatovich, Turayeva Nigora Husniddin qizi</i>	
Hamshiralik ishida raqamli texnologiyalardan foydalanishning samaradorligi.....	113
<i>Rasulova Gulmira, Amonova Dildora, Abdurahmonov Aziz, Hakimova X. X.</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarida kognitiv qobiliyatlarni shakllantirishda zamonaviy pedagogik yondashuvlar	117
<i>Jumayev Xushboq Soatmumin o'g'li</i>	
Principles of Organising Autonomous Learning.....	121
<i>Khazratova Zukhra Mamaraimovna</i>	
Najot – ta'limda, najot-tarbiyada	124
<i>Mo'minova Manzura Mamasodiqjonovna</i>	
Educational Potential of Museum Pedagogy and Criteria for its Application in Developing Historical Thinking of Pre-Service History Teachers.....	127
<i>Niyozov Javlonbek</i>	
Landshaft dizayni vastasida bo'lajak maktabgacha ta'lim tashkilotlari tarbiyachilarining estetik va kreativ ko'nikmalarini rivojlantirish	131
<i>Radjapova Zuxra Tirkashevna</i>	
Abdulla Avloniy pedagogik merosida shaxs psixologiyasi masalalari.....	134
<i>S. O. Mamarasulov, D. A. Egamberdiyeva</i>	
TBL metodini qo'llash orqali o'quvchilarning madaniyati va ijtimoiy muloqot ko'nikmalarini rivojlantirish....	138
<i>Sodikova Oyshakhon Muxammadsodik</i>	
Pedagogik innovatsiyalarni boshqarishning nazariy-metodologik asoslari.....	142
<i>Soliqova Barno Sodiq qizi</i>	
Boshlang'ich ta'lim magistratura talabalarining ijodiy faolligini rivojlantirish shart-sharoitlari	146
<i>Yarmatov Shermo'min Rahmatovich</i>	
Формирование готовности родителей детей старшего дошкольного возраста к выполнению воспитательной функции в семье.....	149
<i>Атаджанова Сохиба Талиповна</i>	
Redjio pedagogik yondashuv asosida maktabgacha katta yoshdagi bolalarda mantiqiy fikrlash ko'nikmalarini shakllantirish pedagogik muammo sifatida	152
<i>Djamilova Nargiza Nuritdinovna, Otahonova Marjona</i>	
Talabalarda algoritmik kompetentlikni rivojlantirishning sun'iy intellekt va Big Data Analytics asosida o'quv faoliyatini real vaqt rejimida kuzatuvchi va boshqaruvchi konseptual modelni takomillashtirish.....	155
<i>Kayumova Nazokat Rashitovna</i>	
Raqamli ta'lim muhitida chet tili o'qituvchilari va talabalar o'rtasidagi interaktsiyaning pedagogik samaradorligi va innovatsion mexanizmlari	163
<i>Eshonqulova Umida Xolmirzayevna</i>	
MTTlarda nutqni rivojlantirishga doir mashg'ulotlarda interfaol usullardan foydalanish texnologiyasi	168
<i>To'laboyeva Iqbolaxon Olimjonovna</i>	
Ta'lim jarayonidagi konfliktlar.....	173
<i>Abulova Mohigul Komiljonzoda</i>	
Talabalarining bolalarda ijtimoiy moslashuvni shakllantirishga kasbiy tayyorgarligini takomillashtirish	176
<i>Inomova Mahliyo Yusuf qizi</i>	

Shaxs tuzilmasida ma'naviy intellekt: nazariy-metodologik tahlil va psixologik interpretatsiya	179
Mirxoliqova Charos Xabibullaevna	
18-20 yoshli belbog'li kurashchilarning musobaqa oldi jismoniy tayyorgarliklari	183
Muzafarov Muxammadali Maxsudovich	
Talabalarda mustaqil ta'lim topshiriqlaridan foydalanib kasbiy madaniyatini rivojlantirishga zamonaviy yondashuvlar (boshlang'ich ta'limda tarbiya fani misolida)	187
Yadgarova Surayyo	
Maktab o'quvchilariga pedagogik ta'sir ko'rsatishda o'quvchilarning individual xususiyatlarini hisobga olish	190
Yo'ldoshova Shahlo Shukurullo qizi	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarini ma'naviy-ma'rifiy faoliyatga tayyorgarligini rivojlantirishning nazariy tahlili	194
Yusupova Sanobar Odil qizi	
Типология научного текста: от жанровой классификации к дискурсивной модели	197
Бахтияр Катибжанович Саттаров	
Взаимодействие педагога и семьи в профилактике и преодолении стресса у детей дошкольного возраста	201
Г. С. Алиходжаева, Х. Рахимова	
Условия эффективности инклюзивного образования	206
Г. С. Алиходжаева, Л. О. Бекмуродова	
Педагогическая готовность к обучению в школе детей билингов	211
Г. С. Алиходжаева, Н. А. Ганиева	
Педагогические условия формирования эмоционального интеллекта у дошкольников	216
Джалилова Феруза Намазовна	
Milliy meros va musiqiy madaniyatning yosh avlod tarbiyasidagi o'rni	219
Zuhriddin Azizov	
Госпитальная школа как пространство поддержки и развития ребёнка (на примере госпитальной школы при детской клиники Синсиннати, США)	222
Муминов Р. Р., Хакимова Н. Х., Набиева Г. Г.	
Интерактивные формы работы в процессе профориентации детей дошкольного возраста	227
Н. Т. Жураева, С. М. Ахмеджанова	
Samarali hamkorlikdagi faoliyatga tayyorlashga oid yondashuvlar	231
Hojiyeva Zulfiya O'ktamovna	

TALABALARNING BOLALARDA IJTIMOIY MOSLASHUVNI SHAKLLANTIRISHGA KASBIY TAYYORGARLIGINI TAKOMILLASHTIRISH

Inomova Mahliyo Yusuf qizi

Maktabgacha ta'lim nazariyasi va metodikasi kafedrası
(PhD) dotsent v.b.

Annotatsiya: Mazkur maqolada talabalarning bolalarda ijtimoiy moslashuv jarayonini samarali tashkil etish uchun kasbiy tayyorgarligini takomillashtirish masalalari yoritiladi. Ijtimoiy moslashuv kichik yoshdagi bolalarning jamoadagi xulq-atvori, muloqot madaniyati, hissiy barqarorligi hamda shaxslararo munosabatlar tizimi shakllanishida muhim omil ekanligi ta'kidlanadi. Shuningdek, o'quv jarayonida innovatsion texnologiyalar, rolli o'yinlar va kommunikativ mashqlar orqali kasbiy tayyorgarlik darajasini oshirish bo'yicha metodik yechimlar taklif etiladi.

Kalit so'zlar: ijtimoiy moslashuv, kasbiy tayyorgarlik, ijtimoiy kompetensiya, muloqot madaniyati, psixologik qo'llab-quvvatlash, pedagogik yondashuv, innovatsion texnologiyalar, rolli o'yinlar, bolalar psixologiyasi, amaliy kompetensiya.

Abstract: This article examines the improvement of students' professional preparation for fostering social adaptation in children. Social adaptation is emphasized as a crucial component in the development of communication skills, emotional regulation, interpersonal interaction, and behavioral norms among young children. Furthermore, methodological recommendations are provided on how to strengthen professional readiness through innovative technologies, role-playing activities, communicative training, and reflective teaching strategies.

Key words: social adaptation, professional training, communication competence, emotional support, pedagogical approach, innovative learning, role-play, child development, psychological support, applied competence.

Аннотация: В статье рассматриваются вопросы совершенствования профессиональной подготовки студентов к формированию социальной адаптации у детей. В исследовании анализируются педагогические механизмы, психологическая поддержка, практические занятия, наблюдения в дошкольных и начальных образовательных учреждениях, а также пути развития прикладных компетенций студентов. Автор предлагает методические решения, основанные на инновационных технологиях, ролевых играх и коммуникативных упражнениях, способствующих повышению уровня профессиональной подготовки.

Ключевые слова: социальная адаптация, профессиональная подготовка, коммуникативная компетентность, психологическая поддержка, педагогический подход, инновационные технологии, ролевые игры, развитие ребенка, межличностное общение, прикладные компетенции.

KIRISH

Bugungi globallashuv, ochiq axborot makoni hamda ijtimoiy-madaniy jarayonlarning tezkor o'zgarishi shaxsning jamiyatga moslashish mexanizmlarini yanada murakkablashtirmoqda. Ayniqsa, bolalarda ijtimoiy moslashuvning erta bosqichda shakllanishi kommunikativ madaniyat, ijtimoiy-faol fikrlash, hamkorlikda ishlash, empatiya va irodaviy sifatlarni rivojlantirishda muhim omil sifatida namoyon bo'lmoqda. Mazkur jarayonni muvaffaqiyatli tashkil etish talabalarning kasbiy tayyorgarligini kuchaytirishni, pedagogik-psixologik bilimlar bilan bir qatorda amaliy kompetensiyalarni shakllantirishni talab etadi.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

O'zbekiston Respublikasida ta'lim tizimida amalga oshirilayotgan islohotlar ham ushbu yo'nalishni ustuvor vazifelardan biri sifatida belgilamoqda. "Ta'lim to'g'risida"gi Qonun (2020 y.), O'zbekiston Respublikasining 2022–2026-yillarga mo'ljallangan Taraqqiyot strategiyasi, shuningdek, Prezidentning 2021-yil 6-maydagi PQ–5117-son Qarori orqali pedagogik ta'lim yo'nalishlarini modernizatsiya qilish, amaliyotga yo'naltirilgan o'quv jarayonlarini kengaytirish, innovatsion ta'lim texnologiyalarini joriy etish kabi masalalar ustuvor etib belgilangan. Shu bilan birga, 2024–2028-yillarda maktabgacha va boshlang'ich ta'limni rivojlantirish konsepsiyasida

bolalarda ijtimoiy ko'nikmalarni shakllantirish va ularning psixologik moslashuvini qo'llab-quvvatlash bo'yicha metodik ta'minotni kuchaytirish vazifalari qayd etilgan.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Ijtimoiy moslashuv jarayonida bolalar o'quv jamoasiga kirishi, o'z hissiy holatini boshqarishi, o'zgalar fikrini qabul qilishi, nizolarni hal etishi va jamoadagi o'z rolini anglashni o'rganadi. Ushbu jarayonni boshqarish esa kelajak pedagoglar – talabalar zimmasiga yuklatilgan dolzarb vazifalardan biridir. Shu sababli pedagogik oliy ta'lim muassasalarida talabalar faol kuzatish, rolli o'yinlar, treninglar, kommunikativ mashqlar, refleksiya va amaliy darslar orqali bolalarning ijtimoiy moslashuviga oid metodik yondashuvlarni egallashi zarur.

TAHLIL VA NATIJALAR

Talabalarda bolalarda ijtimoiy moslashuvni shakllantirishga yo'naltirilgan kasbiy tayyorgarlikning takomillashtirilishi nafaqat ta'lim sifati, balki ijtimoiy barqarorlik va shaxsning sog'lom psixologik rivojlanishi uchun ham poydevor hisoblanadi. Mazkur yo'nalish bo'yicha ilmiy tadqiqotlarning ko'payishi, amaliy tajribalar asosida ishlab chiqilgan metodik yechimlarning ta'lim tizimiga joriy etilishi kelajak pedagoglarning kasbiy kompetensiyasini yuksaltirishga xizmat qiladi.

Bolalarda ijtimoiy moslashuv jarayoni shaxsning jamiyatga kirishishi, muloqotga tayyor bo'lishi, jamoadagi o'rnini anglash, o'z xatti-harakatlarini boshqarish, hissiy holatlarini nazorat qilish va shaxslararo munosabatlarni yo'lga qo'yish qobiliyatlari bilan belgilanadi. Zamonaviy psixologiyada ijtimoiy moslashuv shaxs taraqqiyotining muhim komponenti sifatida talqin qilinadi va bola o'z psixik rivojlanishining dastlabki bosqichlarida ijtimoiy signallarni idrok etishga, ijtimoiy rollarni bajarishga, muomala qilishga, nizolarni hal etishga o'rganadi. Ushbu jarayonning muvaffaqiyati bevosita pedagogik muhit, oilaviy tarbiya, psixologik qo'llab-quvvatlash hamda bola atrofidagi kommunikativ muhitga bog'liq bo'ladi.

Talabalar bolalarda ijtimoiy moslashuvni shakllantirishga kasbiy tayyorgarligi ushbu jarayonni boshqarishda asosiy o'rinni egallaydi. Chunki kelajak pedagoglar o'quvchi bilan bevosita muloqotga kiruvchi, tarbiyaviy jarayonni tashkil etuvchi, jamoadagi shaxsiy munosabatlarning tartibga solinishi va kommunikativ muhitning shakllanishiga ta'sir qiluvchi subyekt sifatida namoyon bo'ladi. Kasbiy tayyorgarlik mazmunida nazariy bilimlar, metodik yondashuvlar, psixologik tahlil ko'nikmalari, shaxsiy-kommunikativ kompetensiyalar, amaliy kuzatish va tahlil qilish qobiliyatlari muhim o'rin tutadi. Amaliyotga yo'naltirilgan ta'lim jarayonida talabalar bolalar muhitidagi kommunikativ vaziyatlarni kuzatadi, rolli o'yinlar orqali ijtimoiy vazifalarni bajarishga urinadi, nizoli holatlarni hal etishni o'rganadi, psixologik mashqlar orqali empatiya, muloqot madaniyati va hissiy barqarorlikni shakllantirishga intiladi.

O'zbekiston ta'lim tizimida amalga oshirilayotgan islohotlar talabalar kasbiy kompetensiyalarini kuchaytirish masalasini ustuvor vazifa sifatida belgilamoqda. Xususan, "Ta'lim to'g'risida"gi Qonun, 2022–2026-yillarga mo'ljallangan Taraqqiyot strategiyasi, maktabgacha va boshlang'ich ta'limni rivojlantirishga oid qabul qilinayotgan qarorlar hamda pedagogik ta'lim yo'nalishlarini modernizatsiya qilishga doir konseptual hujjatlar amaliyotga yo'naltirilgan pedagogik tayyorgarlikni kengaytirishni talab qilmoqda. Ushbu hujjatlarda innovatsion metodlar, psixologik qo'llab-quvvatlash xizmatlari, inklyuziv ta'lim, soft skills va kommunikativ kompetensiyalarni shakllantirish alohida ta'kidlanadi.

Bolalarda ijtimoiy moslashuvni shakllantirishga oid jarayon ko'p omilli bo'lgani uchun talabalar o'z kasbiy tayyorgarligi davomida sotsial treninglar, kommunikativ mashqlar, rolli o'yinlar, loyihaviy ishlar, kuzatishlar, pedagogik amaliyotlar va refleksiya orqali kompleks ta'sir mexanizmlarini o'rganadi. Innovatsion texnologiyalar, xususan, loyiha asosida o'qitish, faol muloqotga yo'naltirilgan metodlar, ssenariy asosida vaziyat tahlili, psixodrama elementlari va interaktiv usullar talabalar kasbiy tayyorgarligini boyitadi. Mazkur metodlar o'quv jarayonini real hayotiy vaziyatlarga yaqinlashtiradi, bolalarda uchraydigan ijtimoiy-psixologik holatlarni modelashtiradi hamda talabalarda mustaqil pedagogik qaror qabul qilish ko'nikmalarini shakllantiradi.

Talabalar kasbiy tayyorgarligi faqat nazariy bilimlarga asoslangan bo'lishi yetarli emas. Amaliy tajriba, kuzatuvchanlik, refleksiya, empatiya, tolerantlik, shaxslararo muloqot madaniyati kabi sifatlarni rivojlantirish kelajak pedagogning professionalligi darajasini belgilab beradi. Shu bois oliy ta'lim muassasalarida pedagogik amaliyotning o'zni kengaymoqda, o'quv jarayoni psixologik va metodik laboratoriyalar bilan boyitilmoqda, maktabgacha va boshlang'ich ta'lim muassasalari bilan hamkorlik kuchaytirilmoqda.

Yuqoridagi tahlillar shuni ko'rsatadiki, bolalarda ijtimoiy moslashuvni shakllantirish shaxsning jamiyatdagi faol ishtiroki, kommunikativ madaniyati, hissiy barqarorligi va ijtimoiy rollarni bajarish qobiliyatlarining rivojlanishida muhim jarayon hisoblanadi. Mazkur jarayonni mazmunli tashkil etish esa kelajak pedagoglar zimmasiga yuklatilgan asosiy pedagogik vazifalardan biridir. Shu bois talabalar kasbiy tayyorgarligi nazariy bilimlar, metodik yondashuvlar, amaliy kompetensiyalar hamda shaxsiy-kommunikativ sifatlarning uyg'unlashuvi asosida shakllanishi lozim.

Bugungi kunda O'zbekiston ta'lim tizimida olib borilayotgan islohotlar, qabul qilinayotgan qarorlar, ta'lim strategiyalari va modernizatsiya jarayonlari talabalarning kasbiy tayyorgarligini amaliyotga yo'naltirish, innovatsion metodlarni keng qo'llash, psixologik qo'llab-quvvatlash xizmatlarini rivojlantirish hamda kompetensiyaga asoslangan ta'lim texnologiyalarini joriy etishni talab qilmoqda. Bu esa bolalarda ijtimoiy moslashuvni shakllantirishga oid jarayonni samarali, ilmiy asoslangan va tizimli tarzda boshqarishga imkon beradi^[5:78].

XULOSA VA TAKLIFLAR

Tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, rolli o'yinlar, sotsial treninglar, kommunikativ mashqlar, refleksiya, kuza-tish, amaliyot va loyihaviy metodlar talabalar kasbiy tayyorgarligining ajralmas komponenti sifatida tejamkor va samarali natija beradi. Ayniqsa bolalar bilan ishlash jarayonida empatiya, kuzatuvchanlik, tolerantlik, sabr, pedagogik taktit va ijtimoiy signallarni idrok etish qobiliyatlarining shakllanishi muhim ahamiyat kasb etadi.

Umuman olganda, talabalarning bolalarda ijtimoiy moslashuvni shakllantirishga yo'naltirilgan kasbiy tayyor-garligini takomillashtirish ta'lim tizimining sifat ko'rsatkichlarini oshirish, shaxsning sog'lom psixologik rivojlan-ishini ta'minlash, ijtimoiy moslashgan, muloqotga tayyor, ijtimoiy faol va barqaror avlodni tarbiyalashga xizmat qiladi. Mazkur yo'nalishda olib boriladigan ilmiy-amaliy tadqiqotlar, metodik innovatsiyalar va ta'lim jarayoniga tatbiq qilinadigan yangiliklar pedagogik ta'limning mazmunini boyitadi hamda kelajak o'qituvchilarning kasbiy kompetensiyasini yuksaltirishga ko'mak beradi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. O'zbekiston Respublikasi "Ta'lim to'g'risida"gi Qonuni, 2020 yil.
2. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "2022–2026-yillarga mo'ljallangan Taraqqiyot strategiyasi to'g'risida"gi Far-moni, PF–60-son, 2022 yil.
3. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining PQ–5117-son Qarori, "Pedagogik ta'lim yo'nalishlarini modernizatsiya qilish chora-tadbirlari to'g'risida", 2021 yil 6-may.
4. 2024–2028-yillarda maktabgacha va boshlang'ich ta'limni rivojlantirish konsepsiyasi, O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasi hujjati, 2024 yil.
5. Abdullayev, A. Pedagogika nazariyasi va amaliyoti. – Toshkent: O'qituvchi, 2020.
6. Qodirova, N. Bolalar psixologiyasi. – Toshkent: Fan va texnologiya, 2021.
7. Xudoyberdiyeva, D. Boshlang'ich ta'lim metodikasi. – Toshkent: Innovatsiya, 2022.
8. Abduqahharova, M. Ijtimoiy psixologiya asoslari. – Toshkent: TDPU nashriyoti, 2019.
9. Rasulova, S. Maktabgacha ta'lim pedagogikasi. – Toshkent: Fan, 2018.
10. Jo'rayev, B. Pedagogik kompetensiyalar va metodik yondashuvlar. – Toshkent: Universitet, 2023.

-
- 13.00.00 Pedagogika fanlari
  - 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
  - 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
  - 13.00.03 Maxsus pedagogika
  - 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
  - 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
  - 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
  - 13.00.07 Ta'limda menejment
  - 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
  - 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
  - 07.00.00 Tarix fanlari
  - 19.00.00 Psixologiya fanlari
  - 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
  - 02.00.00 Kimyo fanlari
  - 03.00.00 Biologiya fanlari
  - 09.00.00 Falsafa fanlari
  - 10.00.00 Filologiya fanlari
  - 11.00.00 Geografiya fanlari

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Mas'ul muharrir: Ramzidin Ashurov

Ingliz tili muharriri: Murod Xoliyorov

Musahhih: Alibek Zokirov

Sahifalovchi va dizayner: Iskandar Islomov

2026. №2(1)

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali 26.09.2023-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №C-5669363 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.
Litsenziya raqami: № 136361.

Manzilimiz: Toshkent shahar, Yunusobod tumani
19-mavze, 17-uy.